

Kajsas nya kläder

Maria Björsell. Moa Graaf

Nivå 2 av 5

Ämne:

Svenska och svenska som andraspråk

Årskurs:

Årskurs 1-3

Antal lektioner:

4

Visst kan vi fortfarande lära oss av sagovärldens viktiga budskap. Sagorna berättades en gång i tiden i sedelärande syfte och dessa frågor lever kvar än. Genom att ta traditionella sagor och sätta dem i vår samtid och vardag kan barn lättare ta till sig berättelsen och dess andemening. Sagoklassen handledningar är tänkta att användas både som inspiration för arbetet med tema sagor och explicit läsutveckling. Den här handledningen till Kajsas nya kläder innehåller lektioner som uppmuntrar till djupläsning och reflektion kring sagans budskap och sagogenren. Min förhoppning är att den tillsammans med de andra Sagoklassens handledningarna ska bli en sagolik inspirationskälla för temat sagor.

Maria Björsell

Boken

Kajsas nya kläder är en lättläst travesti på *Kejsarens nya kläder*. Boken utspelas i en skola inte långt härifrån, där Kajsa är klassen kejsare. Alla beundrar henne. Kajsa följer Youtubern Troll och har på sig märkeskläderna som Troll lägger upp. Men en dag händer något som får kompisarna att undra. Har Troll lurat Kajsa? Ingen vågar ifrågasätta Kajsa och hennes hov. Inte förrän en ny kille börjar i klassen...

Kajsas nya kläder är den första boken i serien om Sagoklassen. Det är en lättläst bok som passar bra att läsa själv eller i mindre grupp. I Sagoklassen finns en läscoach i form av en fé som hjälper nybörjarläsaren att använda förståelsestrategier, trots att läsningen inte är automatiserad ännu. Läsféns frågeställningar hjälper läsaren att djupläsa och förstå berättelsen både på och mellan raderna.

Författaren

Jag, Maria Björsell, bor i Stockholm och har arbetat som lärare från förskoleklass till årskurs 7 i över 20 år. Utöver mitt arbete som speciallärare är jag författare och pedagogisk influencer. Jag driver läsfrämjande projekt och föreläser om läsning och kunskapsutveckling. Jag har skrivit flera läromedel, bland annat *Läscoachens ABC* (Bonnierförlagen Lära) som handlar om att utveckla läsförståelse och läslust. Mitt mål är att alla barn och ungdomar ska uppleva läshunger oavsett förutsättningar. Med *Sagoklassen* får jag äntligen kombinera min berättarhunger med sagolika erfarenheter som klasslärare.

Illustratören

Moa Graaf är frilansande illustratör boende i västra Göteborg. Hon har varit verksam sedan 2016 och illustrerar bland annat barnböcker och läromedel.

Lektionsförslag 1: Lästräna med Läsfén

Kajsas nya kläder är en lättläst bok som uppmanar till undervisning i lässtrategier. Den lilla Läsfén som dyker upp då och då i sagan hjälper eleven att stanna upp för att reflektera och tolka det hen läser.

"Gemensam och enskild läsning. Sambandet mellan ljud och bokstav. Strategier för att avkoda, förstå och tolka ord, begrepp och texter"

"Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap i texterna och jämföra med egna erfarenheter."

"Att lyssna aktivt och återberätta viktiga delar av ett innehåll."

(Lgr22 centralt innehåll SV & SvA åk 1-3)

Syfte: Träna på lässtrategier och läsförståelse

Innan läsning

Visa hur boken är uppbyggd innan eleverna börjar läsa. Prata om titeln och framsidan. Läs baksidestexten och visa persongalleriet. Låt eleverna fundera på vad de tror kommer hända i sagan. Visa Läsfén och berätta att de kommer stöta på hen på flera ställen i boken. Berätta att tanken är att den som läser eller lyssnar ska stanna upp och fundera på det som Läsfén säger.

Tänk på att utgå från gruppens språkliga förmågor och lyft svåra ord som till exempel "kejsare" och "merch". Fråga varför de tror att Youtubern heter Troll.

Under läsningen

Eleverna kan läsa *Kajsas nya kläder* själva eller för varandra, i par eller mindre grupper.

Under tiden som de läser stannar de upp när de träffar på Läsfén. De reflekterar själva eller tillsammans kring det Läsfén uppmärksammar om. Till sin hjälp kan de ha en läslogg där de skriver vad de pratar om eller reflekterar över.

Efter läsningen

Samtala om boken i klassen. Låt eleverna berätta vad de har reflekterat över när de läste. Därefter kan ni fundera på:

- ▶ Vad gillar vi i boken?
- ▶ Vad gillar vi inte i boken?
- ▶ Fanns det något i boken som var svårt att förstå?

- ▶ Har vi varit med om något liknande som det som hände i sagan?
- ▶ Vilken av bokens karaktärer skulle vi vilja vara?
- ▶ Vad tror vi kommer hända sen?

Avsluta gärna med att låta eleverna rita eller skriva en fortsättning på sagan.

Lektionsförslag 2: Jämför Sagan med Originalet (JSmO)

Kajsas nya kläder är stilmässigt uppbyggd som klassiska sagor. Genom att jämföra Kajsas nya kläder med *Kejsarens nya kläder* kan eleverna upptäcka hur sagor är uppbyggda och använda stildragen för egen sagoproduktion.

"Skönlitteratur för barn från olika tider och skilda delar av världen. Sånger, muntligt berättande, bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter. Texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter."

"Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning samt personbeskrivningar."

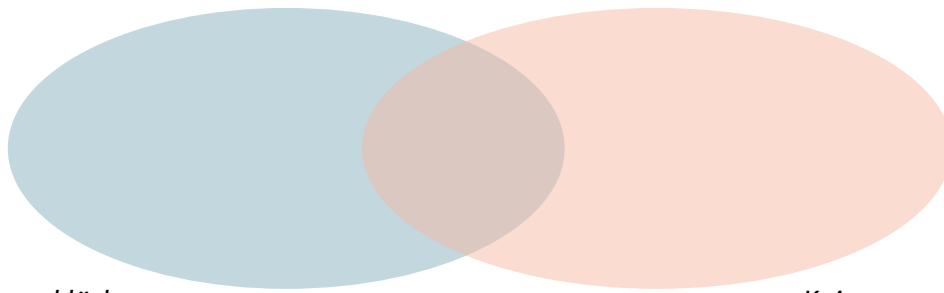
(Lgr22 centralt innehåll Sv & SvA åk 1-3)

Syfte: Hitta gemensamma stildrag för sagogenren och reflektera över sagornas budskap.

Gör ett venndiagram på tavlan eller printa ut venndiagramet nedan till eleverna. Om det är första gången som klassen gör venndiagram och JSmO kan det vara bra att arbeta tillsammans eller i mindre grupper.

1. Låt eleverna läsa *Kajsas nya kläder* för varandra, i par eller mindre grupper. Därefter läser du *Kejsarens nya kläder* högt för klassen. Innan du börjar läsa berättar du att eleverna ska fundera på likheter och olikheter mellan sagorna. Berätta att likheterna inte bara finns i innehållet utan även ligger i hur sagorna är skrivna och hur intrigen är uppbyggd. Det kan också finnas spännande olikheter och likheter mellan karaktärerna i de olika sagorna.
2.
 - a. Om tanken är att göra uppgiften tillsammans på tavlan delar du ut post-it lappar till elevparen eller grupperna. Be dem att skriva en likhet eller olikhet per lapp.
 - b. Om paren/grupperna har egna venndiagram kan de skriva direkt där.
3. När paren/grupperna har funderat en stund samlar du ihop deras tankar på tavlan. Sätt post-it-lapparna i respektive cirkel eller skriv i ditt venndiagram.
4. Diskutera vad ni ser för likheter och olikheter.
 - ▶ Vad är typiska stildrag för sagor?
 - ▶ Vilka andra likheter hittar ni?
 - ▶ Det finns flera likheter med karaktärerna. Vilka? Varför är det att så?
 - ▶ Vad vill sagorna säga till oss? Hur kan vi veta det?

1. Sortera sedan ut stilistiska drag för sagogenren. Tydliggör stildragen, skriv upp och spara inför kommande arbetsuppgifter.

Kajsas nya kläder

Kejsarens nya kläder

Längst bak i handledningen hittar du ett protokoll där du kan skriva upp stildrag från sagogenren. Protokollet kan sättas upp i klassrummet och fyllas på när det kommer fler böcker i serien att jämföra med.

Lektionsförslag 3: Fake news och om att våga gå emot majoriteten

Fake news och att de som bestämmer förvanskar sanningen för egen vinning har funnits i alla tider. Detta speglas i både *Kejsarens nya kläder* och *Kajsas nya kläder*. Ett annat centralt tema som dessa båda berättelser utforskar är att gå emot majoriteten och vad det kan få för konsekvenser.

"Informationssökning och källkritik - Hur texters avsändare påverkar innehållet"

(Lgr22 centralt innehåll Sv & SvA åk 1-3)

Syfte: Reflektera över vem/vilka som sprider fake news och vad som händer om man ifrågasätter dem.

1. Dela in klassen i grupper om ca fyra. Läs *Kejsarens nya kläder* högt för klassen och låt eleverna läsa *Kajsas nya kläder* i sin grupp. Använd gärna venndiagrammet från lektion 2.
2. Dela ut Tolv-fältaren till grupperna eller gör två spalter på tavlan rubricerade utifrån sagorna. Ta en fråga taget och be eleverna i gruppen diskutera och reflektera tillsammans. Skriv upp elevernas tankar på tavlan eller låt de skriva i sin Tolv-fältare.
3. Lägg lite extra tid på att lyfta de två sista frågeställningarna. Låt grupperna berätta vad de har kommit fram till i helklass.
4. Avsluta med att låta grupperna dramatisera ett av sina nya sagoavslut.

Kajsas nya kläder

Kejsarens nya kläder

Vad kan vara fake news?

Vad kan vara fake news?

Vem/vilka misstänker något?
Varför "vågar" de inte säga något?

Vem/vilka misstänker något?
Varför "vågar" de inte säga något?

Vem ifrågasätter? Varför "vågar" hen det?

Vem ifrågasätter? Varför "vågar" hen det?

Vilka är ni i sagan? Varför då?

Vilka är ni i sagan? Varför då?

Vad hade hänt om någon ifrågasatt
kejsaren tidigare?

Vad hade hänt om någon ifrågasatt
kejsaren tidigare?

Hur skulle sagan ha slutat då?

Hur skulle sagan ha slutat då?

Lektionsförslag 4: Utforska bokens olika känslor

Känslor kan uttryckas på flera sätt hos en person och syns ofta på minspel och kroppsspråk. I Kajsas nya kläder presenteras flera känslor både i ord och med bilder.

"Texter som kombinerar ord och bild samt texter i digitala miljöer för barn."

"Ord och begrepp för att på ett varierat sätt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter."

(Lgr22 centralt innehåll Sv & SvA åk 1-3)

Syfte: Bygga ordförråd. Kamratstärkande lekar och skapa trygghet genom att våga visa och sätta ord på känslor.

1. Dra streck mellan bild och ord (övningen ligger på nästa sida).

Gå igenom känslor och bilder gemensamt i klassen. Prata om hur man känner sig och hur det kan synas i kroppsspråket. Tänk på att utgå ifrån klassens språkliga förutsättningar och använd gärna ännu fler synonymer för samma känsla.

2. Lek "hitta mina känslokamrater". Alla får en lapp med en känsla på. Det kan vara en bild eller ett ord. Eleverna ska gå runt i klassrummet och leta upp de känslokamrater som har samma känsla (synonymer och bild för samma känsla), utan att säga ett ord eller visa sin lapp. Man får bara visa känslan med kroppsspråket.
3. När känslokamraterna hittat varandra sätter de sig tillsammans ner. När alla sitter får de andra gissa vilken känsla som känslokompisarna har.
4. Lek levande känslomemory. Alla elever sitter ner och blundar medan du delar ut lapparna med känslor. Se till att en eller två elever inte får någon lapp. De ska tävla tillsammans mot läraren eller mot varandra i levande känslomemory.

Första tävlande väljer tre kamrater som ska visa sina känslor. Även den här gången visar eleverna känslan bara med kroppsspråket. Men de kan även förstärka genom att berätta vilken känsla de visar. Om de tre personerna visar samma känsla (synonymer och bild för samma känsla) så vinner den tävlande de tre kamraterna. Om de är olika känslor går turen över till nästa tävlande, som väljer tre klasskamrater som ska visa sina känslor. Leken fortsätter till alla känslor är hittade.

Cool

Nyfiken

Beundrande

Orolig

Förvånad

Lättad

Ledsen

Besviken

Stildrag från sagogenren

